

Ieder kind heeft liefde en begrip nodig voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn persoonlijkheid (Beginsel 6 van de Universele Verklaring van de Rechten van het Kind)

Inleiding

Wat is pesten?

Een definitie van pesten luidt: *het systematisch psychisch en/of fysiek mishandelen van één of meer klasgenoten die niet in staat zijn zichzelf te verdedigen.*

Uit de definitie blijkt dat er bij *pesten* iets anders aan de hand is dan een enkel plagerijtje. Bij plagen is er sprake van een incidentje, zijn er gelijke machtsverhoudingen, kan de geplaagde zich verdedigen en loopt geen blijvende psychische of fysieke schade op. Geplaagd wordt ieder kind wel eens, maar wie gepest wordt, is altijd het slachtoffer, altijd de verliezer. Wie gepest wordt, vindt altijd de anderen tegenover zich. Pesten is een vorm van mishandeling.

Waarom aandacht voor pesten?

De Mient wil kinderen een veilig schoolklimaat bieden, waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen een goede en prettige werksfeer in de klas door duidelijke afspraken met de kinderen. Eén van die afspraken is, dat kinderen op een prettige en respectvolle manier met elkaar omgaan, dat kinderen elkaar respecteren. Meestal lukt dat goed, maar in een enkel geval wordt een kind systematisch door anderen genegeerd of gepest. Dan komt een kind in de klas dusdanig in de knel, dat pedagogische maatregelen van de leerkracht alleen niet meer volstaan. In zo'n geval moet men onder ogen zien dat er een ernstig probleem is. Niet alleen voor de leerkracht en voor het gepeste kind, dat door het pesten beschadigd wordt, maar ook voor de pesters, de klas en de betrokken ouders. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waarin gepest wordt, kan iedereen slachtoffer zijn.

Wat is een pestprotocol?

Een pestprotocol is een aantal afspraken over het tegengaan van pesten. Afspraken tussen de school, de kinderen en de ouders. De basis voor die afspraken vormen twee regels die op De Mient gelden. Dit zijn:

1. Wij pesten niet.
2. Wij accepteren niet dat er gepest wordt.

De tweede regel richt zich nadrukkelijk op leerlingen, leerkrachten en ouders gezamenlijk. Een goede samenwerking biedt de beste kansen op resultaat. Leerlingen, leerkrachten en ouders hebben allen een eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. Die eigen verantwoordelijkheid wordt in dit protocol geconcretiseerd door af te spreken welke stappen er gezet moeten worden als er gepest wordt.

Handelingen van leerlingen

1. Als kinderen merken dat er gepest wordt, vertellen zij dit aan de leerkracht en/of ouders.

Handelingen van leerkrachten richting leerlingen en klas

2. De leerkracht bespreekt elk pestprobleem met de betrokken leerlingen. Eerst met het gepeste kind, vervolgens met het pestende kind. De gesprekken hebben als doel het verkrijgen van inzicht in de situatie met het oog op het ondernemen van vervolgstappen.
3. De leerkracht bespreekt elk pestprobleem niet alleen met de direct betrokkenen, maar als regel ook met de klas als geheel, tenzij er dringende redenen zijn om daarvan af te zien. De leerkracht neemt in dit gesprek duidelijk stelling tegen het pestgedrag.
4. De leerkracht meldt een pestprobleem bij de intern begeleider en brengt daarbij verslag uit van de gesprekken die met de kinderen en de klas zijn gevoerd. Indien nodig brengt de intern begeleider advies uit.
5. De leerkracht past na een pestprobleem direct en duidelijk de sancties toe die in de klas zijn afgesproken.
6. Bij een pestprobleem kiest de leerkracht, in overleg met de intern begeleider, een vorm van begeleiding voor de pestende leerling en de gepeste leerling uit. In overleg met de betrokkenen kan contact worden opgenomen met externe deskundigen.

Handelingen van leerkrachten richting ouders

7. De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het gepeste kind.
8. De leerkracht heeft een gesprek met de ouders van het pestende kind.
9. In deze gesprekken worden de ouders op de hoogte gebracht van het probleem en probeert de leerkracht meer inzicht in de situatie te verkrijgen.
10. In overleg met de intern begeleider en/of directie wordt besloten of de overige ouders geïnformeerd worden over de problemen met het pedagogisch klimaat in de groep, door middel van een ouderavond.
11. In een vervolgesprek met de ouders van de direct betrokken leerlingen wordt een plan van aanpak besproken.

Handelingen van ouders

Ouders van het gepeste kind

12. Als ouders de indruk hebben dat hun kind gepest wordt, nemen zij het probleem serieus.
13. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en nemen stelling tegen het pesten.
14. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem op de hoogte te stellen en zijn visie te horen.

15. Indien er sprake is van een ernstige pestsituatie, stellen de ouders zich terughoudend op in het zelf oplossen van de problemen in rechtstreeks contact met de betrokken kinderen en hun ouders.
16. De ouders verlenen hun medewerking aan een door de leerkracht voorgesteld overleg.

Ouders van het pestende kind

17. Als ouders ter oren komt dat hun kind pest, nemen zij het probleem serieus.
18. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind, straffen het niet, maar nemen stelling tegen het pesten.
19. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem op de hoogte te stellen en zijn bevindingen te horen.
20. De ouders werken mee aan het plan van aanpak dat door de leerkracht wordt voorgesteld.

Ouders van de meelopers

21. Als ouders van hun kind horen over pestgedrag in de klas nemen zij het probleem serieus.
22. De ouders luisteren zo objectief mogelijk naar de verhalen van hun kind en proberen inzicht te krijgen in de aard en omvang van het probleem.
23. De ouders nemen stelling tegen het pesten.
24. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht om hem op de hoogte te stellen.

Voor alle betrokken ouders geldt:

25. De ouders nemen contact op met de groepsleerkracht. Als zij zich, om welke reden dan ook, niet willen wenden tot de groepsleerkracht, dan nemen zij contact op met de directie.

Wanneer de leerkracht alert is op signalen van pesten is er al veel gewonnen. In het leerlingvolgsysteem van een school horen signaleringsmiddelen thuis, waarmee zo vroeg mogelijk de kinderen, die een risico lopen betrokken te raken bij pesten, kunnen worden opgespoord. Dat maakt een tijdig ingrijpen mogelijk en zo kan veel leed voorkomen worden. Het is goed om daarbij structureel het algehele groepsklimaat te betrekken, zodat niet alleen gegevens over individuele kinderen worden verzameld en geregistreerd, maar ook de ontwikkeling van de groep. Kinderen maken immers deel uit van een klas die voor een groot deel gedurende een aantal jaren nauwelijks van samenstelling verandert. Aandacht voor de groep als geheel betekent aandacht voor een gezond en prettig pedagogisch klimaat, waarin de kinderen dagelijks verkeren.

Planmatige aanpak

Een goed opgezet schoolbeleid tegen pesten volgt de stappen van planmatig handelen. Dat betekent in de eerste plaats een uitgebreid systeem van signalering en dossiervorming, waarin gegevens verzameld worden van zowel de individuele leerlingen, de groep, de leerkracht en de thuissituatie. Wanneer een pestprobleem gesignaleerd is, volgt een onderzoek naar alle mogelijke beïnvloedende factoren. Op basis van deze inventarisatie van gegevens wordt vervolgens een handelingsplan

opgesteld, gericht op alle betrokkenen bij het probleem: het slachtoffer, de dader, de groep, de leerkracht en de ouders. Ten slotte dient het handelingsplan uitgevoerd en geëvalueerd te worden. Bij dit proces van hulpverlening zullen veel gesprekken nodig zijn, mogelijk met de groep en individuele betrokkenen.

Rol van directie en intern begeleider

De directie van een school zal vooral in faciliterende vorm mee moeten werken aan een school aanpak van pesten. Dat wil zeggen dat er financiële middelen beschikbaar moeten zijn om materialen aan te schaffen, dat er formatieruimte gecreëerd is voor de intern begeleider om ook een bijdrage te kunnen leveren. De directie dient te bevorderen dat er openheid is over pesten, dat er energie gestoken wordt in een lange-termijn-aanpak en dat alle betrokkenen goed geïnformeerd zijn. De intern begeleider zou degene kunnen zijn die het beleid vorm geeft. Zij draagt bij aan een verdere professionalisering van het team door ze te informeren over actuele publicaties over pesten (zie bijvoorbeeld de internetsites: www.pestening.pagina.nl, www.pestening.startkabel.nl en www.pestening.net). Zij begeleidt het team bij het kiezen van een geschikte methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Zij organiseert de opzet en implementatie van een planmatige aanpak van pesten, waarbij ernaar gestreefd wordt dat alle leerkrachten één lijn volgen. Zij kan ook betrokken zijn bij de daadwerkelijke hulpverlening aan de kinderen die te maken hebben met pestproblemen, hierbij mogelijk ondersteund door de intern begeleider van de school. Zij onderhoudt contacten met externe deskundigen. Ten slotte adviseert zij de directie bij het naar buiten brengen van dit beleid, bijvoorbeeld via de schoolgids of door aparte informatieve bijeenkomsten over dit onderwerp.